

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 11 stycznia 2016 r.

Poz. 148

UCHWAŁA NR XV/92/2015 RADY GMINY W BAŁTOWIE

z dnia 27 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bałtów na lata 2016-2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2015r. poz.163 z późn. zm.) Rada Gminy w Bałtowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bałtów na lata 2016-2026 stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bałtów.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Gminy

Leszek Smoliński

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XV/92/2015
Rady Gminy w Białtowie
z dnia 27 listopada 2015 roku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Białtów na lata 2016-2026

Białtów 2015

WPROWADZENIE.....	2
Rozdział I.....	5
Charakterystyka Gminy Bałtów.....	5
Rozdział II.....	7
Problemy społeczne na terenie Gminy Bałtów.....	7
2.1 Charakterystyka problemów społecznych.....	9
2.1.1 Ubóstwo.....	9
2.1.2 Bezrobocie.....	10
2.1.3. Alkoholizm i narkomania.....	11
2.1.4 Niepełnosprawność.....	12
2.1.5 Osoby starsze i długotrwale chore.....	13
2.1.7 Przemoc w rodzinie.....	15
Rozdział III.....	17
Sposoby rozwiązywania problemów społecznych.....	17
3.1 Analiza swot.....	18
Rozdział IV.....	20
Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	20
4.1. Misja strategii.....	20
4.2. Cel strategiczny.....	20
4.3. Cele operacyjne.....	20
4.4. Przebieg realizacji celów.....	21
Cel operacyjny nr 1.....	21
Minimalizacja przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.....	21
Cel operacyjny nr 2.....	21
Wsparcie osób i rodzin zagrożonych dysfunkcjami.....	21
Cel operacyjny nr 3.....	23
Rozszerzenie oferty usług na rzecz pomocy ludziom starszym.....	23
Cel operacyjny nr 4.....	23
Działania na rzecz osób niepełnosprawnym.....	23
Cel operacyjny nr 5.....	24
Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.....	24

4.5 Przebieg realizacji założeń.....	25
Zakończenie.....	26

WPROWADZENIE

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze polityki społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji samorządowej powinny być organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze).

Niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej są: rzetelna diagnoza rzeczywistych problemów i potrzeb społeczności lokalnej oraz długofalowy plan działań. Odpowiedzią na te postulaty jest niniejsza Strategia. Celem głównym Strategii jest stworzenie wszystkim mieszkańcom gm. Bałtów warunków do aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej na miarę potrzeb i możliwości. Zaplanowane działania skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i rozwoju funkcjonującego systemu pomocy społecznej, opartego na współpracy wielu instytucji organizacji pozarządowych, organizacji i realizacji profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych, aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych, zagrożonych lub dotkniętych wyłączeniem społecznym oraz edukacji społecznej. W celu realizacji działań niezbędne jest stałe, systematyczne diagnozowanie problemów społecznych, a także dążenie do profesjonalnego i sprawnego działania i współpracy służb społecznych.

Planowane w Strategii działania przewidują znaczny udział, poza jednostkami Gminy oraz innymi instytucjami publicznymi, udział partnerów społecznych – organizacji pozarządowych, społeczności lokalnej zaangażowanej w pracę wolontariacką. Podstawą do wyznaczenia celów i działań Strategii była analiza problemów społecznych za lata 2012-2014 na podstawie danych, będących w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uzyskane w toku jego, bieżącej działalności oraz wieloletniego doświadczenia.

Lokalna polityka społeczna prowadzona w duchu aktywnej polityki społecznej może stanowić tylko etap pośredni pomiędzy interwencyjną polityką społeczną a polityką społeczną opartą na profilaktyce. Zmiana polegać może na gospodarowaniu zasobami (finansowymi i rzeczowymi) w taki sposób, aby umożliwić stopniowe zmniejszanie skali działań interwencyjnych na rzecz prowadzenia działań prewencyjnych.

Zakłada się, że narzędzia wytworzone w ramach tego projektu umożliwią zmianę i zobrazują ekonomiczne skutki różnych sposobów prowadzenia lokalnej polityki społecznej (interwencyjnej, aktywnej) w określonej perspektywie czasowej, poprzez analizę kosztów zaniechania i potrzebę rozwoju inwestycji społecznych. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Jako element żywy strategia podlegać będzie ciągłym zmianom, ponieważ pojawiać się będą nowe, ważne cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie wskaźnikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych do zmiany społecznej, w którym to procesie współdziałać będą instytucje zarówno administracji rządowej jak i samorządowej.

W warunkach stałego ograniczenia środków finansowych przeznaczonych na pomoc społeczną należy wzmocnić działania o charakterze niefinansowym. Uregulowania prawne pomocy społecznej zmieniły się w okresie ostatnich dziesięciu lat kilkakrotnie i nadal ulegają zmianom, co nie tworzy odpowiednich warunków

do tworzenia lokalnych strategii działań długofalowych. Zadaniem pomocy społecznej jest udzielenie wsparcia osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie potrafią zmienić tej sytuacji przy wykorzystaniu własnych sił i możliwości. W zamyśle ustawodawcy - własne siły i możliwości oznaczają nie tylko osobiste umiejętności jednostki, ale również możliwości bliższej i dalszej rodziny, sąsiadów, znajomych oraz szerszej społeczności lokalnej. Takie rozumienie pomocy społecznej z jednej strony daje szerokie możliwości działania, z drugiej - w trudnych warunkach społeczno-gospodarczych może te możliwości ograniczać.

W okresie ostatnich kilku lat środki finansowe na pomoc społeczną są systematycznie ograniczane i nie tworzy się programów działania, które zastąpiłyby dotychczasowe formy pomocy. Ciągłe niewystarczające środki przeznaczane na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia. Zadaniem naszego Ośrodka jest udzielanie takiego wsparcia osobom i rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb, zapewni skuteczną realizację ról społecznych i stworzy możliwość rozwoju.

Skutecznie pomóc – to znaczy także pozbawić uprawnień do pomocy społecznej poprzez usunięcie bądź ograniczenie dysfunkcji, wyprowadzić z grupy ryzyka w każdym przypadku, kiedy jest to możliwe. Skuteczność takich działań jest uwarunkowana kompleksowym podejściem do problemów i wprowadzeniem systemowych rozwiązań. Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej / Dz. U. z 2015, poz. 163 z późn. zm./.

Artykuł 17 ust.1 pkt.1 cytowanej ustawy stanowi, że: „ do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, opracowana w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności uwzględnia więc program pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia jest ciągle „otwarta” na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie, jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie gminy Bałtów w latach 2016 – 2026.

Rozdział I

Charakterystyka Gminy Bałtów

Gmina Bałtów położona jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego w powiecie ostrowieckim, na skraju Wyżyny Sandomierskiej w otoczeniu lasów Puszczy Iłżeckiej. Rozciąga się wzdłuż brzegów rzeki Kamiennej w dolnej części jej biegu. Rzeka ta przepływa prawie przez cały teren gminy, a jej dolina jest głównym elementem krajobrazu.

Gmina Bałtów od strony północno-wschodniej graniczy z terenami gminy Tarłów powiatu opatowskiego, od południa z terenami gminy Bodzechów i Ćmielów, natomiast od północnego-zachodu z terenami gminy Siemno powiatu lipskiego. Bałtów należy do mniejszych gmin zarówno pod względem obszarowym jak i pod względem liczby mieszkańców. Dominującą obecnie funkcją tego obszaru jest rolnictwo, które posiada charakter drobnotowarowy i samo zaopatrzeniowy. Gmina ma dość dobre warunki dla rozwoju turystyki i wypoczynku, dlatego też widoczne jest duże zainteresowanie mieszkańców gminy turystyką i agroturystyką. Przewiduje się, że rolnictwo będzie stopniowo uzupełniane innymi proekologicznymi jak: turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi i drobna przedsiębiorczość.

Na powierzchni **10 510** ha, jaką zajmuje Gmina Bałtów, zamieszkuje **3 696** osób.

Sieć osadniczą gminy tworzy 16 sołectw o liczbie mieszkańców w przedziale od 68 do 939 osób.

Fakt dużego skupienia mieszkańców wpływa korzystnie na wyposażenie w obiekty infrastruktury społecznej i technicznej, więc co za tym idzie ma pozytywny wpływ na podnoszenie, jakości życia mieszkańców.

Struktura płci ludności dowodzi, że w Gminie Bałtów zamieszkuje więcej mężczyzn niż kobiet.

Tabela 1. Struktury płci mieszkańców Gminy Bałtów- stan na koniec 2014r.

Lata	Ogółem ludność	Mężczyźni	Kobiety
2012	3711	1818	1893
2013	3626	1781	1845
2014	3696	1822	1874

Źródło: Ewidencja Ludności - UG w Bałtowie

Struktura wiekowa ludności dowodzi, że Gminę zamieszkuje głównie osoby w wieku produkcyjnym przedstawia to tabela 2

Tabela 2. Struktura ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (stan na 31.XII 2014r.)

Ogółem	Wiek Przedprodukcyjny		Wiek Produkcyjny		Wiek Poprodukcyjny	
	M	K	M	K	M	K
3626	300	306	1242	990	239	549

Źródło: Ewidencja Ludności - UG w Bałtowie

Spada liczba ludności, a jednocześnie **społeczeństwo gminy się starzeje**: maleje odsetek dzieci i młodzieży, rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencja ta nie przybiera wprawdzie jeszcze rozmiarów „katastrofalnych”, jednakże w perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy się spodziewać dalszych zmian w strukturze demograficznej. Prognozowane „starzenie się społeczeństwa” będzie się wiązało z poszerzeniem kręgu osób wymagających opieki i wsparcia z powodu chorób czy niesamodzielności wynikających z podeszłego wieku, przede wszystkim, dlatego, że takiego wsparcia nie zapewni im rodzina. Już dziś obserwujemy, że coraz rzadsze są rodziny wielopokoleniowe, bo społeczeństwo propaguje model rodziny nuklearnej, zaś dorosłe dzieci i wnuki migrują do większym miast lub za granicę w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. W przyszłości będzie, zatem wzrastać liczba osób starszych wymagających opieki instytucjonalnej organizowanej przez samorząd gminy, administrację państwową lub podmioty prywatne (przedsiębiorców i organizacje pozarządowe). Omawiana zmiana wymusi tworzenie i rozwój różnorodnych usług dla osób starszych, przyczyniając się do powstawania nowych miejsc pracy.

Rozdział II

Problemy społeczne na terenie Gminy Bałtów

Na terenie gminy funkcjonują placówki oświatowe: gimnazjum (Bałtów), 3 szkoły podstawowe (Bałtów, Okół, Wólka Bałtowska), przedszkole (Bałtów i Okół). Ponadto funkcjonują dwa ośrodki zdrowia (Bałtów oraz Okół), Gminna Biblioteka Publiczna w Bałtowie, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bank Spółdzielczy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bałtowie jest jednym z głównych realizatorów zadań w zakresie pomocy społecznej na szczeblu lokalnym. Jako jednostka organizacyjna gminy ma 25 – letnie doświadczenie. Funkcjonowanie ośrodka uzależnione jest od wszystkich czynników mikrootoczenia, wzorów tradycji, wartości obyczajów, poziomu integracji lokalnej, źródeł utrzymania mieszkańców, struktury społeczno – demograficznej, wreszcie sytuacji dochodowej gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bałtowie zakresem swojej działalności obejmuje teren Gminy Bałtów.

Wśród przyczyn trudnej sytuacji życiowej, stanowiących powód zgłaszania się po pomoc do ośrodka, należy wymienić w pierwszej kolejności ubóstwo, bezrobocie niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego – zwłaszcza w rodzinach wieloletnich, długotrwała i ciężka choroba, alkoholizm oraz przemoc w rodzinach.

GOPS prowadzi działalność na podstawie m.in. ustawy o zatrudnieniu socjalnym, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o dodatkach mieszkaniowych, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, a także organizuje prace społecznie użyteczne w gminie. Usługi socjalne świadczone przez GOPS na rzecz ludności przybierają różnorodne formy. Należy przy tym podkreślić, iż wypłata „zasiłków”, z którymi jest przede wszystkim kojarzona pomoc społeczna, stanowi tylko część zadań ośrodka.

Ważny obszar aktywności GOPS stanowi praca socjalna, czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek zapewnia również, w zależności od rozeznaczonych potrzeb, usługi opiekuńcze.

Z danych Ośrodka wynika, iż 15 % mieszkańców **gminy korzysta z pomocy społecznej**. Najczęściej doświadczanymi przez te osoby problemami, uzasadniającymi objęcie ich wsparciem, są: ubóstwo; bezrobocie; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Głębiej kryją się często jeszcze inne problemy, np. dysfunkcje społeczne (nadużywanie alkoholu, stosowanie przemocy wobec rodziny).

Na przestrzeni lat 2012-2014 ogólna liczba mieszkańców, którzy korzystali z pomocy społecznej, nie ulega zmianom, utrzymując się jednak cały czas na wysokim poziomie. Dane na temat liczby mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS wskazują na niekorzystną sytuację społeczną.

Tabela 3. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu ludności Gminy Bałtów w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba mieszkańców	3711	3626	3696
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	575	560	561
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej względem ogółu mieszkańców (w %)	15,49	15,44	15,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności i GOPS.

Najistotniejsze problemy społeczne Gminy Bałtów zostały określone w drodze analizy powodów udzielania pomocy mieszkańcom przez GOPS w latach 2012-2014, na podstawie sporządzanej rokrocznie „Oceny zasobów pomocy społecznej”. Z zestawienia wynika, że najczęściej doświadczanymi przez mieszkańców Gminy Bałtów problemami są:

- 1) ubóstwo;
- 2) bezrobocie;
- 3) niepełnosprawność;
- 4) potrzeba ochrony macierzyństwa
- 5) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 6) długotrwała lub ciężka choroba.

Rzadziej pomoc społeczna jest udzielana z powodu przemocy w rodzinie oraz alkoholizmu. W świetle statystyki GOPS inne problemy społeczne, w tym narkomania, praktycznie nie występuje. Trzeba jednak zaznaczyć, iż osoby dotknięte uzależnieniami (nie tylko od substancji psychoaktywnych) zwykle nie przyznają się do swojego problemu, zaś, jeśli korzystają z pomocy społecznej, to z innych powodów.

Szczegółowe zestawienie powodów udzielenia pomocy przez GOPS w Bałtowie w latach 2012 – 2014r prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Powody trudnej sytuacji życiowej

Lp.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA OSÓB W RODZINACH		
		2012	2013	2014
1	UBÓSTWO	323	343	328
2	SIEROCTWO	0	0	0
3	BEZDOMNOŚĆ	2	1	1
4	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	196	196	200
5	BEZROBOCIE	316	273	292
6	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	221	211	216
7	DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	115	104	114
8	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO: ogółem	169	169	136
	w tym: RODZINY NIEPEŁNE	50	52	44
	RODZINY WIELODZIETNE	80	167	53
9	PRZEMOC W RODZINIE	20	25	11
10	ALKOHOLIZM	55	67	69
11	NARKOMANIA	0	0	0

Źródło: Dane ze sprawozdań - GOPS w Bałtowie

2.1 Charakterystyka problemów społecznych

2.1.1 Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym. Trudno znaleźć jakieś jednoznaczne podstawowe kryterium kwalifikujące osoby czy całe rodziny, jako ubogie. Wszelkie określenia ubóstwa oraz jego rozmiarów mają, zatem charakter względny i zależą od przyjętej definicji ubóstwa oraz formułowanych na jej podstawie kryteriów. Jako przykład może służyć definicja określająca ramy badania tego zjawiska w krajach Unii Europejskiej (stosowana od 1984r), która brzmi „ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki (materialne, kulturalne i socjalne) są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania”.

Pojęcie ubóstwa definiowane jest również, jako, sytuacja niezaspokojenia bądź zaspokojenia na niskim poziomie jednej, kilku lub wszystkich ogólnych i podstawowych potrzeb człowieka, jeśli spełniony jest, co najmniej jeden z następujących warunków:

1. brak lub niedostateczna ilość i jakość środków zaspakajania potrzeb;
2. brak lub istotne ograniczenie zdolności /umiejętności/możliwości legalnego i szybkiego zdobycia odpowiednich środków;
3. brak lub istotne ograniczenie zdolności/umiejętności/możliwości zaspokajania potrzeb posiadanymi środkami;

4. brak woli niezaspokojenia potrzeb bądź zaspokojenia ich na niskim poziomie”.

Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy ludności i zależy od wielu czynników, zarówno demograficznych, jak i społeczno-ekonomicznych. Natura ubóstwa w decydującym stopniu wynika ze splotu indywidualnych sytuacji życiowych, z których zasadnicze znacznie mają: bezrobocie, wielodzietność, przeludnienie mieszkań i ich złe warunki, podeszły wiek i emerytura starego portfela, niepełnosprawność, alkoholizm, niski poziom wykształcenia, pozostawanie w kręgu subkultury ubogich.

W pomocy społecznej za osobę i rodziny ubogie uważa się te, których dochód nie przekracza określonego przez ustawę kryterium dochodowego.

2.1.2 Bezrobocie

Stanowi jeden z głównych problemów społecznych zarówno w skali krajowej jak i naszej gminy. Zjawisko bezrobocia stało się ważną kwestią społeczną w naszym kraju po 1989 r. wraz z rozpoczęciem transformacji ustrojowej. „Jest to, bowiem zjawisko i sytuacja, która:

- dotyczy większych grup i zbiorowości społecznych,
- kumuluje negatywne cechy położenia materialnego, społecznego i politycznego
- wywołuje społeczny niepokój i wzburzenie,

- jest źródłem napięć społecznych, niekiedy ostrych konfliktów, przez co wpływa destrukcyjnie na rozwój całego społeczeństwa. Problem ten nasilił się po 1989 r. i jest przestrzennie zróżnicowany. Światowa Organizacja Zdrowia w swoich raportach wymienia wiele negatywnych konsekwencji bezrobocia. Stwierdzono, że powoduje ono u osób nim dotkniętych obniżenie samooceny, wzrost bezradności, apatii, izolacji społecznej, nadużywanie alkoholu i leków. Sprzyja też popełnianiu czynów karalnych i wywiera niekorzystny wpływ na życie rodzinne. W rodzinach tych wzrasta liczba rozwodów, występują liczne konflikty, stosowana jest przemoc, a cały układ rodzinny ulega zachwianiu. Długotrwałe bezrobocie staje się też przyczyną samobójstw.

Wyróżniamy bezrobocie:

- frykcyjne - wynika z braku odpowiednich kwalifikacji wymaganych przez przedsiębiorcę, przez co osoby nie mogą podjąć pracy

- strukturalne - jest wynikiem zmian zachodzących w związku z wprowadzaniem nowych technologii, dlatego likwidowanie są pewne działy gospodarki.

- koniunkturalne - spowodowana niewłaściwą gospodarką, wzrostem inflacji, spadkiem popytu w gospodarce

- ukryte - obejmuje te grupy pracownicze, które w żaden sposób nie wpływają na efekty działań w sferze usług. Są to osoby niezarejestrowane w urzędach pracy i zajmujący się "pracą na czarno".

Osobą bezrobotną jest osoba, która:

- nie jest zatrudniona i nie wykonuje innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia pracy, nieucząca się w systemie dziennym, zarejestrowana w urzędzie pracy

- ukończyła 18 lat

- kobieta, która nie ukończyła 60 roku życia, mężczyzna 65 roku życia

- nie nabywa prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej albo nie pobiera zasiłku chorobowego, macierzyńskiego, wychowawczego

- nie jest właścicielem nieruchomości rolnej o powierzchni powyżej 2 ha.

- nie podjęła pozarolniczej działalności gospodarczej

Na sytuację społeczno-ekonomiczną gminy istotny wpływ wywiera kondycja lokalnego rynku pracy, rozumianego, jako ogół form i procesów zatrudniania pracowników przez pracodawców, a także ogół instytucji, uwarunkowań oraz czynników negocjacji warunków zatrudnienia, pracy i płac; ekonomiczny, społeczny i polityczny obszar, na którym rozgrywają się wszelkie procesy z zakresu szeroko rozumianego zatrudnienia i bezrobocia.

W tabeli poniżej zostały przedstawione dane, które zawierają informację o osobach bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowcu.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Białtów

Rok	Razem	Kobiety	Do 25 lat	Powyżej 50 lat	Długo trwale	Niepełno sprawni	Z zasiłkiem	Bez kwalifikacji
2012	298	140	87	42	146	18	62	101
2013	277	133	92	40	144	10	46	85
2014	213	106	63	37	199	11	35	57

Źródło: dane statystyczne PUP w Ostrowcu Św.

Na koniec 2014 r. w PUP jako „bezrobotni” zarejestrowanych było 6% mieszkańców gminy. Co charakterystyczne, częściej bez pracy są mężczyźni niż kobiety, osoby młode, a także mieszkańcy bez kwalifikacji zawodowych. Bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, powoduje poważne negatywne konsekwencje psychologiczne i materialne w wymiarze indywidualnym oraz społecznym. Koszty ponosi również gospodarka lokalna oraz budżet gminy, ponieważ mieszkańcy minimalizują konsumpcję, płacą mniej podatków oraz częściej korzystają z pomocy społecznej. W istocie wyzwaniem nie jest jednak tylko bezrobocie, które dość łatwo zidentyfikować w oparciu o dane PUP. Również tymczasowość zatrudnienia, praca w „szarej strefie” albo zatrudnienie za najniższą krajową mogą wzmacniać deprivację różnorodnych potrzeb ludzi.

Wśród ubogich rodzin bezrobotnych można zaobserwować tak zwane *zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa*. Dzieci z rodzin ubogich kończą swoje kształcenie na poziomie gimnazjum i szkoły zawodowej, a tym samym tracą możliwość znalezienia dobrze płatnej pracy i wyjścia poza własną grupę społeczną.

2.1.3. Alkoholizm i narkomania

Szczególnie negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny wywiera alkohol, zwłaszcza uzależnienie od niego któregoś członka rodziny. Uzależnienie to jest chorobą psychosomatyczną, która powoduje bardzo poważne zaburzenia emocjonalne i pogorszenie stanu zdrowia. W odczuciach członków rodziny dominuje strach, lęk, gniew, smutek, wstyd i upokorzenie. Równie znamiennej szkodą jest alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy. Nadmierne picie powoduje absencję w pracy, wypadki i obniżenie wydajności zawodowej, co poważnie ogranicza szansę na skuteczną pomoc w przezwyciężeniu bezrobocia i nędzy. Osoby nietrzeźwe często naruszają prawo i porządek, dokonując przestępstw, stosując przemoc lub przebywając w miejscach publicznych pod wpływem alkoholu.

W celu przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu na terenie gminy podejmowane są działania profilaktyczne. Koordynatorem tych działań jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z danych uzyskanych od Komisji wynika, iż średnio rocznie o zastosowanie leczenia odwykowego wpływa 9 wniosków. W przypadku 9 osób sprawy kierowane są do sądu w celu poddania się uzależnionego przymusowemu leczeniu.

Problem alkoholowy dotyczy znacznie większej liczby rodzin, jednakże nie jest on ujawniany z uwagi na wstyd, strach, niepewność, nieświadomość itp.

Zjawisko narkomanii, to problem, który występuje przede wszystkim wśród ludzi młodych, jednak liczba dzieci i młodzieży zażywających narkotyki jest trudna do określenia.

Tutejszy ośrodek nie odnotował występowania problemu narkomanii wśród klientów korzystających z pomocy społecznej.

2.1.4 Niepełnosprawność

Kolejną kwestią społeczną istniejącą na terenie gminy Bałtów jest kwestia osób niepełnosprawnych. „Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy” (na podstawie Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 20.12.2002 (Dz.U. z 2003r.Nr 7, poz.79) art. 1, pkt. 2

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2014:

- jest 104 osoby niepełnosprawne w tym 24 dzieci niepełnosprawnych, którzy korzystają ze świadczeń rodzinnych
- 83 rodziny osób niepełnosprawnych otrzymały świadczenia z pomocy społecznej.

Najczęstszymi problemami, z jakimi stykają się osoby niepełnosprawne są:

- brak podstawowej wiedzy o stanie swojego zdrowia i możliwościach leczenia, diagnozy;
- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji;
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne;
- ograniczenie kontaktów towarzyskich;
- pogorszenie sytuacji materialnej;
- zaniedbywanie gospodarstwa domowego;
- bariery psychologiczne.

Wobec tych osób ważna jest rehabilitacja, która pozwala na możliwość kontynuowania pracy zawodowej jak również zmniejsza problemy i trudności społeczne wynikające z konieczności udzielania świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcia i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, intelektualnego, psychicznego i społecznego poprzez udostępnienie urządzeń umożliwiających im niezależność.

Rehabilitacja tych osób powinna być działaniem kompleksowym z włączeniem środowiska lokalnego oraz rozwiązań architektonicznych.

Znaczenie problemu rodzin z osobami niepełnosprawnymi jest o tyle ważne, że liczba osób korzystających z różnych form wsparcia systematycznie wzrasta. Rodzina, w skład, której wchodzi osoba niepełnosprawna stoi przed problemami życiowymi odnoszącymi się zarówno do materialnej sfery jej życia jak i konieczności sprawowania opieki, niejednokrotnie do świadczenia usług pielęgnacyjnych, pomocy w wykonywaniu codziennych czynności oraz zapewnienia w warunkach domowych rehabilitacji osobie niepełnosprawnej. Działania podejmowane na rzecz rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne powinny być zróżnicowane. Inaczej, bowiem kształtują się potrzeby samotnych osób niepełnosprawnych tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe, a inaczej potrzeby rodzin wieloosobowych opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Odmiennej formy wsparcia i pomocy oczekują rodzice wychowujący dzieci niepełnosprawne, a innych zaś niepełnosprawni rodzice wychowujący dzieci zdrowe.

Formułując kierunki polityki społecznej trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działaniach mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych, profilaktyka społeczna) oraz prowadzących do zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej.

2.1.5 Osoby starsze i długotrwale chore

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństw. Dotyczy to również naszego kraju. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całości populacji naszego państwa wciąż rośnie. Rodzi to nowe problemy: ludzie starsi znajdują się często w trudnej sytuacji materialnej, łączy się to dodatkowo z problemami zdrowotnymi oraz brakiem ofert spędzania czasu wolnego dla ludzi starszych i samotnych.

Starzenie się człowieka prowadzi do zmiany jego sytuacji społecznej. Zaprzestając pracować zawodowo, traci wpływ na wiele spraw, dotychczasową pozycję w środowisku. Typowe trudności wieku starszego to: poczucie osamotnienia, pogarszanie się stanu zdrowia, niewystarczające emerytury i renty, złe warunki materialne i mieszkaniowe, niezaspokojenie podstawowych potrzeb. Potrzeby osób starszych to między innymi: opieka, towarzystwo, potrzeby finansowe, zagospodarowanie czasu wolnego. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędna jest pomoc pielęgniarstwa, pomocy społecznej i ciągłego kontaktu z ośrodkiem zdrowia. Osoby te nie tyle wymagają wsparcia finansowego, ile szeroko pojętej opieki: medycznej, pielęgnarskiej, społecznej oraz pomocy w załatwianiu podstawowych spraw bytowych. Formą wsparcia dla tych osób są usługi opiekuńcze, medyczne i specjalistyczne w domu podopiecznego oraz pomoc w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

Usługi opiekuńcze:

Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze. W myśl art. 50 ustawy o pomocy społecznej, usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub też ich rodzina nie może tej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

W pomocy społecznej dąży się do tego, aby usługi opiekuńcze zapewnione były w miarę możliwości w miejscu zamieszkania. Ma to zapobiec ewentualnej utracie kontaktu ze swoim środowiskiem przez osobę korzystającą z tej formy pomocy – stałaby się ona wówczas w pełni zależna od systemu pomocy społecznej (tzw. proces instytucjonalizacji). Czasem jednak realizacja usług opiekuńczych nie jest możliwa do zapewnienia w miejscu zamieszkania danej osoby i wtedy osoba wymagająca stałej opieki może ubiegać się o skierowanie do domu pomocy społecznej.

Na terenie gminy Bałtów jest 737 osób w wieku poprodukcyjnym (w tym 524 kobiet i 213 mężczyzn) z ogólnej liczby 3 696 mieszkańców.

2.1.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność i niewydolności spowodowana jest m.in. niekorzystną sytuacją materialną rodziny (brak środków materialnych, trudne warunki mieszkaniowe), problemy zdrowotne, obecne w rodzinie uzależnienia, przemoc, ale także niekorzystne wzorce życia rodzinnego czy brak kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i wychowywania dzieci. Bezradnością szczególnie zagrożone mogą być rodziny niepełne i wielodzietne, gdyż w takich okolicznościach trudno jest wywiązywać się z wszystkich obowiązków rodzinnych. Niewydolna rodzina nie jest w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb swoich członków, w tym przede wszystkim dzieci, co może skutkować m.in. ryzykiem zaniedbania dzieci, ich gorszym stanem zdrowia czy gorszymi wynikami w nauce. W sytuacji braku odpowiedniej interwencji ze strony instytucji pomocy społecznej, istnieje ryzyko międzypokoleniowej transmisji postawy niezaradności życiowej, wyuczonej bezradności oraz pogłębiania się ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Dysfunkcyjne środowisko rodzinne zamiast wspierać rozwój dziecka, stwarza zagrożenie dla jego rozwoju. Rodzina niewydolna wychowawczo (problemowa) posiada następujące cechy:

- U rodziców: alkoholizm, przemoc w rodzinie (znęcanie się nad dziećmi, częste awantury), przestępczość, choroby psychiczne, niskie wykształcenie
- u dzieci: wagarowanie, przestępczość, dozór kuratora
- w domu: nadmierne zagęszczenie, trudne warunki materialne, ogólne zaniedbanie

Projektowanie pomocy dla dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej jest procesem złożonym. Rodzina taka jest zagrożona w sferze materialnej, społecznej, biologicznej, kulturowej.

Kierunki pomocy, jakie udzielane są takiej rodzinie to:

1. **Ratownictwo** ma na celu opiekę i pomoc finansową, zdrowotną, terapeutyczną, psychologiczną, materialną oraz konkretne usługi.
2. **Kompensacja społeczna**, czyli wyrównywanie negatywnych czynników, opieka i pomoc długotrwała, terapia w poradni i pomoc materialna.
3. **Profilaktyka wychowawcza** w ramach, której stosowane są takie działania jak: dożywianie dzieci w szkole, zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Na terenie gminy Bałtów takie zadania spełniają: Gminne Centrum Kultury, Klub Net „Junior Bałt”, świetlice wiejskie.

Działania profilaktyczne wobec rodziny: pomoc doraźna, krótkotrwała. Wsparcie ma mieć charakter krótkotrwały, aby rodzina nie uzależniła się od instytucji. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi w Gminie Bałtów piątą, co do wielkości przyczynę zgłaszania się po pomoc w roku 2014. Działania skierowane do rodziców mające na celu rozwiązanie problemu bezradności, powinny obejmować poradnictwo i kompleksową terapię całej rodziny, pomoc materialną i pomoc rzeczową. Z kolei działania skierowane do dzieci powinny obejmować programy profilaktyczne, zajęcia terapeutyczne, poprzez które dostarczane zostaną pozytywne wzory zachowań, naukę prospołecznych wartościowych form spędzania wolnego czasu, pomoc w nauce i niwelowanie deficytów szkolnych.

2.1.7 Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniem skierowanym przeciw członkowi rodziny, który narusza jego prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna tzn., że jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie podporządkowania ofiary,
- siły są nierówne, co oznacza, że jedna ze stron ma przewagę nad drugą (ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy),
- narusza prawa i dobra osobiste, co oznacza, że sprawca wykorzystując przewagę siły narusz podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból, tzn., że sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody,
- ponadto doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Formy przemocy:

1. przemoc fizyczna – popychanie, kopanie, szarpanie, bicie, duszenie, itd.
2. przemoc psychiczna – izolacja, groźby, ignorowanie, ośmieszanie, upokarzanie, wyzywanie itd.
3. przemoc seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych, gwałt
4. zaniedbanie – niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, głód, niedożywienie, brak opieki medycznej, chłód emocjonalny, obojętność
5. przemoc ekonomiczna – ograniczanie dostępu do wspólnych zasobów, odbieranie zarobionych, zaoszczędzonych pieniędzy, okradanie, uniemożliwianie podjęcia pracy itp.

Przemoc w rodzinie to wciąż temat tabu, dlatego jej ofiarom tak trudno jest otrzymać fachową pomoc. Dlatego powszechne jest przekonanie, że dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali przemocy. Bardzo często media podają informacje o przypadkach stosowania brutalnej przemocy wobec członków rodziny, a w szczególności wobec małoletnich dzieci.

Policja zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego Policji nr 28/98 i nr 21/2002 podejmuje interwencje w sprawach przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Problemy dotyczące przemocy zgłaszane są również pracownikom socjalnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bałtowie. W roku 2014 r. do tegoż Ośrodka wpłynęło 3 Niebieskie Karty.

Rozdział III

Sposoby rozwiązywania problemów społecznych

Problem społeczny to pewien stan rzeczywistości, który większość (a przynajmniej znaczna część) społeczeństwa ocenia negatywnie, jako rozdźwięk pomiędzy tym jak jest, a tym jak być powinno. Problem to zjawisko niekorzystne również z punktu widzenia państwa, gdyż utrudnia lub nawet uniemożliwia samodzielne, efektywne funkcjonowanie osób i rodzin, dlatego też stanowi wyzwanie dla polityki społecznej. Konsekwencją problemów społecznych są różne przejawy wykluczenia społecznego. Wykluczenie to zjawisko wielowymiarowe i kumulatywne, ponieważ jego przejawy (deprywacja ważnych potrzeb oraz deficyty uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego) występują zwykle w tych samych gospodarstwach domowych.

Problemy społeczne mogą być opisywane pod kątem różnych aspektów. Z punktu widzenia strategii gminnej, kluczowe znaczenie mają skala i zasięg oraz czas trwania danego problemu.

GSRPS poświęca szczególną uwagę tym problemom, które dotyczą istotnej liczby mieszkańców, mają silny, ujemny wpływ, na jakość życia populacji, a także wykazują pewną trwałość (tzn. nie mają charakteru przejściowego). W konsekwencji GSRPS interesują te problemy społeczne, które nie mogą zostać rozwiązane tylko i wyłącznie staraniem osób i rodzin. Konieczne jest współdziałanie instytucji publicznych, organizacji społecznych i liderów lokalnych.

Wymienione wyżej aspekty stanowią w dużej mierze słabe strony gminy, jednak nie skazują na porażkę działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Potrzebne jest aktywne podejście do tematu polegające na zrozumieniu opisanych barier i tendencji, a następnie na poszukiwaniu skutecznych dróg wyjścia z negatywnej sytuacji.

Należy przypuszczać, iż znaczna część mieszkańców sobie poradzi. Ograniczenie instrumentów wsparcia publicznego może przy tym zadziałać stymulująco na cechy takie jak ludzka zaradność, kreatywność czy przedsiębiorczość, uruchamiając endogenne działania mające na celu samoorganizację społeczną oraz lepsze wykorzystanie zasobów lokalnych. Jak bowiem wiadomo, nadmierna opiekuńczość państwa działa demotywująco oraz uzależniająco na osoby i rodziny, które są nią objęte. Jednak w przypadku części mieszkańców omawiany eksperyment mógłby się zakończyć tragicznie. Przenoszenie w całości odpowiedzialności na przykład na osoby niezdolne w pełni do samodzielnej egzystencji z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności, byłoby zabiegiem ryzykownym.

W odniesieniu do poszczególnych problemów społecznych GOPS w Bałtowie podejmuje następujące działania:

Powody trudnej sytuacji	Potrzeby	Podejmowane działania
Bezdomność	Mieszkaniowe	- współpraca z noclegowniami i schroniskami oraz innymi placówkami zapewniającymi schronienie, - pomoc materialna,
Długotrwała choroba,	Zdrowotne	- współpraca z placówkami służby zdrowia, ZUS, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o

niepełnosprawność		niepełnosprawności, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, - pomoc materialna,
Niedożywienie	Pokarmowe	- dożywianie dzieci w szkołach, pomoc finansowa na zakup żywności
Starość	Opiekuńcze	- zapewnienie dalszej egzystencji w środowisku, - kierowanie do Domów Pomocy Społecznej,
Przemoc	Bezpieczeństwo	- współpraca z policją, kuratorami sądowymi i społecznymi, - procedura „Niebieskiej Karty”,
Bezrobocie	Pracy	- aktywizacja zawodowa, - praca socjalna, - poradnictwo prawne i informacyjne, - współpraca z pracodawcami i urzędem pracy, - pomoc materialna
Niewydolność wychowawcza	Wychowawcze	- ukierunkowanie rodziców w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej dzieci oraz rozwoju wzajemnych relacji i poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego
Alkoholizm	Abstynencji	- współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, - pomoc materialna.

3.1 Analiza swot

Analiza SWOT pozwoli określić słabe i mocne strony wobec szans i zagrożeń powstających w otoczeniu.

<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobre przygotowanie zawodowe pracowników pomocy społecznej, - współpraca pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, - współpraca z różnymi instytucjami, - umiejętność dysponowania posiadanymi środkami, - kontakt z rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, - znajomość lokalnego środowiska i jego potrzeb, - otwarcie na zmiany. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak płynności finansowej, - sztywny podział środków na określone zadania, - brak poradnictwa specjalistycznego, - bariery architektoniczne, - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw, - narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych, - brak mieszkań socjalnych, - brak usług opiekuńczych, - niewystarczające wyposażenie szkół np. brak stołówek
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskiwania funduszy z Unii 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uzależnionych od

<p>Europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none">- rosnąca świadomość społeczna przejawiająca się w artykułowaniu potrzeb;- wzrost poziomu wykształcenia wśród społeczeństwa,- współpraca międzygminna i powiatowa.	<p>alkoholu,</p> <ul style="list-style-type: none">– migracja ludzi młodych i wykształconych do większych aglomeracji– starzenie się społeczności wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji,– długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej,– brak środków na budownictwo społeczne.
---	--

Rozdział IV

Strategia rozwiązywania problemów społecznych

4.1. Misja strategii

Włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów gminy do działań na rzecz stworzenia warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

Istnieje powszechna zgoda na to, aby pewne grupy społeczne były objęte programami pomocowymi, które rekompensują negatywny wpływ czynników środowiskowych, ekonomicznych lub społeczno-kulturowych sprzyjających powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego. Niepodjęcie działań zaradczych w przypadku części problemów mogłoby spowodować utrwalanie się dysfunkcji i nierówności społecznych, a także budzić niepokoje wśród ludności.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, stanowi podstawowy dokument planistyczny lokalnej polityki społecznej. Dotyczy, więc wszystkich grup ludności (nie tylko osób bezpośrednio dotkniętych problemem wykluczenia) oraz ma doprowadzić do takiej sytuacji, w której cała społeczność gminy będzie funkcjonować sprawnie i efektywnie. Oznacza to, że w ramach gminnej polityki społecznej powinny być tworzone i rozwijane instytucje oraz narzędzia ułatwiające zaspokajanie potrzeb zbiorowych, w sposób uwzględniający wartości i zasady kształtujące ład społeczny.

Misja realizowana będzie poprzez cele strategiczne, które odnoszą do zdiagnozowanych obszarów problemowych występujących w naszej gminie. Strategia wyznacza również cele operacyjne oraz proponuje kierunki działania do realizacji przez instytucje i podmioty zaangażowane w obszar polityki społecznej.

4.2. Cel strategiczny

Włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów gminy do działań na rzecz stworzenia warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

4.3. Cele operacyjne

1. Minimalizacja przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.
2. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych dysfunkcjami.
3. Rozszerzenie oferty usług na rzecz pomocy ludziom starszym.
4. Działania na rzecz osobom niepełnosprawnym.
5. Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

4.4. Przebieg realizacji celów

Cel operacyjny nr 1

Minimalizacja przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.

Z przeprowadzonej diagnozy sytuacji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bałtów wynika, że główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie. Przeciwdziałanie temu zjawisku i zapewnienie utrzymania źródeł dochodu jest jednym z warunków zmniejszenia liczby osób ubiegających się o pomoc. Podopieczni borykają się z różnymi rodzajami problemów, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie oraz problemy związane ze strukturą rodziny, np. rodzina niepełna, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na ciągłej diagnozie sytuacji oraz prawidłowym przepływie informacji.

Podjęte działania:

1. Monitorowanie problemu ubóstwa oraz identyfikacja jego przyczyny.
2. Określenie zapotrzebowania na pomoc finansową niezbędną do zaspokojenia potrzeb.
3. Opracowanie programów mających na celu wychodzenia z ubóstwa oraz poprawy warunków bytowych osób i rodzin ubogich.
4. Ścisłą współpracę między instytucjami i organizacjami współpracującymi z ośrodkiem pomocy społecznej w zakresie poprawy warunków bytowych osób i rodzin ubogich.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego:

1. Liczba przeprowadzonych badań w zakresie identyfikacji przyczyn ubóstwa.
2. liczba osób objętych programem „pomoc państwa w zakresie dożywiania”.
3. liczba zrealizowanych działań na rzecz wsparcia osób żyjących w ubóstwie.
4. kwota pozyskanych środków na rzecz osób i rodzin wychodzących z ubóstwa.
5. odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności.

Cel operacyjny nr 2

Wsparcie osób i rodzin zagrożonych dysfunkcjami.

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu, powstawaniu patologii. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzenie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobieganie ich marginalizacji. Służyć temu mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem.

Podjęte działania

1. Pobudzanie aktywności rodzin oraz osób korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów.
2. Wspieranie rodzin w wypełnianiu ich funkcji, szczególnie opiekuńczo –wychowawczych i materialno - ekonomicznych.
3. Udostępnianie osobom i rodzinom bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego.
4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostrowcu Św. w zakresie pośrednictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych.
5. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom pomocy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.
6. Współpraca pracowników socjalnych ze szkołami – pedagogami, wychowawcami, policją oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bałtowie.
7. Podejmowanie działań lokalnych na problem przemocy w rodzinie.
8. Pozyskiwanie środków na pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego:

1. liczba osób korzystających z pomocy.
 2. liczba osób i rodzin, które podjęły próbę przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych.
 3. kwota pozyskanych środków finansowych na zaspokojenie niezbędnej infrastruktury pomocowej.
 4. liczba przeprowadzonych kampanii społecznych ukierunkowanych na uwrażliwienie społeczeństwa na problem osób i rodzin zagrożonych dysfunkcją.
 5. liczba wolontariuszy pomagającym osobom i rodzinom zagrożonych dysfunkcją.
 6. liczba porad udzielonych rodzicom.
 7. liczba przeprowadzonych kampanii społecznych.
 8. liczba zawartych kontraktów socjalnych.
 9. liczba wspólnie podjętych inicjatyw służących przeszkoleniu bezrobotnych klientów pomocy społecznej
 10. liczba zatrudnionych klientów pomocy społecznej.
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności.

Cel operacyjny nr 3**Rozszerzenie oferty usług na rzecz pomocy ludziom starszym.**

Ogólna dostępność do usług życiowych, urzędowych, mieszkaniowych, a nawet intelektualnych i zdrowotnych ułatwiają życie ludziom starszym i wydłużają okres ich samodzielności społecznej. Nieunikniony proces starzenia się stwarza konieczność podjęcia przez społeczeństwo wielu zadań na ich rzecz.

Podjęte działania :

1. Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych poprzez wspieranie różnych form działalności i inicjatyw – podjęcie działań w zakresie utworzenia i funkcjonowania „Klubu Seniora”.
2. Rozszerzenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych w miejscu zamieszkania.

3. Opracowanie programów na rzecz osób starszych.
4. Zaangażowanie osób starszych w inicjatywy wolontarystyczne sprzyjające wymianie międzypokoleniowej oraz kultywowaniu tradycji i zwyczajów.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego:

1. liczba kampanii edukacyjnych dotyczących respektowania praw osób starszych do godnego życia w społeczeństwie.
2. liczba opracowanych programów.
3. liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych
4. liczba podjętych działań w zakresie utworzenia i funkcjonowania klubu Seniora.
5. liczba osób starszych zaangażowanych w działania wolontarystyczne.

Cel operacyjny nr 4

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne oraz posiadające znaczny stopień niepełnosprawności wymagają szczególnego rodzaju wsparcia i pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Poznawanie i rozumienie problemów, trudności osób niepełnosprawnych jest zadaniem dla wszystkich. Osoby niepełnosprawne przez fakt niepełnosprawności nie utraciły praw osoby ludzkiej. Mają prawo jak wszyscy żyć w społeczeństwie i korzystać z dóbr cywilizacji i ją współtworzyć.

Podjęte działania:

1. Opracowanie gminnych programów na rzecz integracji i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
2. Podnoszenie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw oraz informacji o możliwościach uzyskania pomocy.
3. Rozwój usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego:

1. liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w konsultacjach.
2. liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi.
3. liczba opracowanych programów.

Cel operacyjny nr 5

Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Szczególnie istotną kwestią w pomocy społecznej jest kształcenie pracowników socjalnych i poszukiwanie takich dyscyplin, które umożliwiłyby im doskonalenie zawodowe. Szansą na skuteczne funkcjonowanie w pomocy społecznej i zmniejszenie ilości osób zmuszonych do korzystania z niej jest

przedsiębiorczość, czyli twórcze rozwiązywanie problemów i dążenie do sukcesu przez pracowników ośrodków pomocy społecznej.

Podjęte działania:

1. Upowszechnianie etosu zawodowego pracownika socjalnego oraz uświadamianie roli i zadań pracownika socjalnego w środowisku lokalnym.
2. Zwiększenie roli pracy socjalnej w działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
3. Utworzenie w strukturze wewnętrznej ośrodka grupy superwizyjnej dla pracowników socjalnych w nim zatrudnionych (jeden dzień w miesiącu).
4. Uczestnictwo w sesjach szkoleniowych, konferencjach oraz warsztatach zajęciowych z zakresu samodoskonalenia i kształcenia pracowników socjalnych.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego:

1. liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych o roli i zadaniach pracowników socjalnych.
2. wzrost liczby wyspecjalizowanych pracowników socjalnych.
3. liczba podjętych działań w formie pracy socjalnej.
4. liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy socjalni.

4.5 Przebieg realizacji założeń

Przedstawiona strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmuje teren Gminy Bałtów. Będą w niej uczestniczyć mieszkańcy, instytucje i organizacje. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz niektórych organizacji, m.in.:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Św.;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Św.;
- Niepublicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bałtowie;
- Komisariatu Policji w Ćmielowie;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bałtowie;
- Placówek Oświatowych Gminy.

Realizacja zadań odbywać się będzie w ciągu najbliższych lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy tych podmiotów, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bałtowie oraz Gmina Bałtów przeznaczy na realizację działań środki własne, a ponadto ubiegać się będą o dofinansowanie z innych źródeł. Skuteczność realizacji zadań gwarantują określone warunki, a mianowicie:

- konsekwentne wdrażanie w życie zaplanowanych zadań;
- działania na rzecz pozyskania dodatkowych środków z innych źródeł niż budżet samorządów;
- uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć;
- upowszechnianie celów i zadań wśród mieszkańców gminy.

Zakończenie

Strategia rozstrzyga kluczowe problemy społeczności lokalnej, wskazuje kierunki działań oraz zmierza do zaspokojenia potrzeb wybranych kategorii osób i rodzin. W oparciu o niniejszą strategię jest konieczność rozwiązywania problemów społecznych w sposób planowy i długookresowy. Jej zasadniczym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wyeliminowanie bądź zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych, jakie występują na terenie Gminy Bałtów.

Wartościami, którymi kierowano się przy tworzeniu lokalnego programu pomocy społecznej są:

- harmonijny rozwój człowieka,
- poczucie bezpieczeństwa,
- aktywny udział w kształtowaniu wyborów i ponoszenia ich konsekwencji,
- partnerstwo i podmiotowość.

Podstawą budowanej strategii było:

- dokonanie analizy badawczej problemów społecznych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bałtowie w odniesieniu do uwarunkowań zewnętrznych gminy oraz uwarunkowań wewnętrznych obszary pomocy społecznej;
- użycie podstawowej metody analizy strategicznej (SWOT), która pozwoliła ocenić mocne i słabe strony obecnego sposobu rozwiązywania problemów społecznych, jak również określić szansę i zagrożenie w otoczeniu;

Uwaga w strategii została skupiona na takich zjawiskach społecznych jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, długotrwała choroba, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie itp.

Wyznacznikiem ustalenia kolejności celów głównych (strategicznym) oraz celów szczegółowych (operacyjnych) stał się rozmiar problemów osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Bałtów

Niniejsza strategia może być podstawą do tworzenia bardziej szczegółowych programów działania poprawiających, jakość życia lokalnej społeczności. Strategia będzie stale monitorowana i elastycznie dostosowana do zmieniających się warunków. W sposobie jej realizacji znajdują odzwierciedlenie ogólne zasady polityki społecznej:

- pomocniczość,
- solidaryzm,
- sprawiedliwość i równy dostęp,
- współodpowiedzialność podmiotów,
- aktywne uczestnictwo obywateli i partnerstwa,
- uniwersalizm i selektywność w wyborze celów i działań,
- promowanie profilaktyki przed interwencją,
- ciągłość działania,
- jawność i przejrzystość działania podmiotów

Realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w latach 2016 -2026 będzie podstawą długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w zmieniającym się otoczeniu.